

Interview met Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Nieuw decreet kinderopvang

Voldoende, toegankelijke, betaalbare, kwalitatieve én leefbare kinderopvang, daar moet het nieuwe kaderdecreet kinderopvang toe leiden. KIDDO kreeg de kans om hierover Jo Vandeurzen zelf aan de tand te voelen, sinds 2009 Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (CD&V).

We treffen een tevreden Jo Vandeurzen. Eind maart keurde het Vlaams Parlement het kaderdecreet kinderopvang goed, Vandeurzen werkte er jarenlang aan. Dat nieuwe decreet is volgens de minister een belangrijke mijlpaal in de organisatie van de voor-schoolse kinderopvang in Vlaanderen. 'Ik denk dat we, in alle bescheidenheid, mogen spreken van een kleine revolutie.' Uit verschillende hoeken komen positieve reacties op het decreet, al luidt ook de kritiek dat sommige punten vaag blijven: veel zal afhangen van de uitvoeringsbesluiten en de beschikbare budgetten.

Wat is volgens u de belangrijkste vernieuwing in dit decreet?

Vandeurzen: 'Zonder twijfel is dat het feit dat iedereen die kinderopvang wil organiseren, voortaan een vergunning van Kind en Gezin nodig heeft. Om die vergunning te krijgen moet de opvang aan kwaliteitsvoorwaarden voldoen. Wie geen vergunning heeft, kan niet starten. Wie zijn vergunning kwijtspeelt, moet sluiten. Zo simpel is dat.'

In welke zin betekent de nieuwe regeling een vereenvoudiging van het kinderopvang-aanbod?

Vandeurzen: 'Op dit moment is het opvanglandschap zo divers dat ouders door de bomen het bos niet meer zien. Er zijn zelfstandige onthaalouders en onthaalouders aangesloten bij een dienst, er zijn gesubsidieerde en zelfstandige kinderdagverblijven. Al die opvangvormen hebben een eigen statuut, een eigen financieringssysteem en eigen kwaliteitsvoorwaarden. Zo gelden er verschillende normen voor de kind-begeleiderratio, de groepsgrootte of de kwalificatievereisten van het personeel.

Vandeurzen: 'De Vlaamse overheid beoogt tegen 2016 een aanbod voor minstens de helft van de kinderen jonger dan drie jaar.'

Die verschillen zijn historisch gegroeid, maar ze zijn verwarrend en niet langer te verantwoorden. Tenslotte heeft ieder kind recht op dezelfde opvangkwaliteit. Volgens het nieuwe decreet zijn er nog slechts drie soorten kinderopvang: de gezinsopvang (de huidige onthaalouders aangesloten bij een dienst en de zelfstandige onthaalouders), de groepsopvang en de opvang aan huis (bij het kind thuis). Voor elk van die drie soorten opvang zullen dezelfde normen en kwaliteitsvoorwaarden gelden. Het onderscheid tussen gezinsopvang en groepsopvang wordt gemaakt op basis van het aantal kinderen dat tegelijk aanwezig kan zijn.'

U voert ook nieuwe regels in voor de subsidiëring?

Vandeurzen: 'Krachtens het nieuwe decreet wordt elke kinderopvangvoorziening op gelijke voet vergund, gecontroleerd en gesubsidieerd. Dat laatste gebeurt op basis van een nieuw, getrappt subsidiesysteem. Elke opvang die aan de vergoedingsvoorwaarden voldoet, kan een basissubsidie krijgen (trap 1). Daarbovenop zijn extra subsidies mogelijk, in functie van de opdrachten die de opvang opneemt. Kiest de voorziening ervoor om inkomensgerelateerd te werken en een aantal voorrangregels te volgen, dan kan ze meer subsidie krijgen (trap 2). Doet de opvang extra inspanningen voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen (trap 3), of doet ze aan inclusieve of flexibele opvang (trap 4), dan zijn nog extra subsidies mogelijk. Met dit financieringsmechanisme willen we de kinderopvang toegankelijker en betaalbaarder maken voor alle ouders. De hoogte van de subsidies ligt nog niet vast, eerst gaan we met de sector in overleg over de concrete invulling en financiering. Maar het principe is duidelijk: we willen de voorzieningen stimuleren om zo veel mogelijk de sociale functie van kinderopvang te vervullen. Want wij kunnen wel zeggen dat ook ouders

met een laag inkomen opvang moeten kunnen betalen, als er in hun buurt geen inkomensgerelateerde opvang bestaat, dan is dat moeilijk waar te maken.'

Nu moeten alle gesubsidieerde opvanginitiatieven 20% van de plaatsen voorbehouden voor maatschappelijk kwetsbare doelgroepen. Valt die regel dan weg in het nieuwe systeem?

Vandeurzen: 'Vandaag staat nog niet vast of deze 20%-regel al dan niet behouden blijft, dat maakt allemaal deel uit van de uitvoeringsbesluiten. Dergelijke maatregelen zullen immers rechtstreeks gekoppeld worden aan de voorwaarden binnen het nieuwe getrapte subsidiesysteem en binnen de voorrangregels die daarbij horen.'

Een andere bekommernis is de financiële leefbaarheid van de opvangsector zelf, in het bijzonder de zelfstandige initiatieven. Hoe denkt u daar met dit decreet iets aan te doen?

Vandeurzen: 'Het is geen geheim dat heel wat zelfstandige voorzieningen op hun tandvlees zitten. De sector heeft de steun van de overheid nodig, met alleen de ouderbijdragen is een zelfstandig opvanginitiatief financieel heel moeilijk leefbaar. Het financieringsmechanisme is in het nieuwe decreet zo aangepast dat ondernemers in de kinderopvang meer kans op slagen hebben, terwijl we anderzijds wel de perverse effecten proberen te vermijden. Het is allerm minst de bedoeling dat we met de subsidies grote commerciële groepen gaan aantrekken die enkel uit zijn op winst op korte termijn. De kwaliteit van de kinderopvang en het belang van het kind moeten altijd op de eerste plaats komen. Anderzijds, als de financiering van

de zelfstandige sector verbetert, verwachten wij dat ook de arbeidsvoorwaarden in die sector zullen verbeteren.'

Experts pleiten ook voor een verhoging van de kwaliteit van de opvang. Komt u met het decreet ook aan dat verlangen tegemoet?

Vandeurzen: 'Het is, ondanks de nood aan bijkomende plaatsen, geen optie om alle middelen in te zetten op uitbreiding. We moeten hoe dan ook geld vrijmaken voor het verder verbeteren van de kwaliteit. Uit alle studies blijkt dat opleiding en vorming van de kindbegeleiders een grote invloed hebben op de kwaliteit van de opvang. Momenteel zijn er op dat vlak geen eenduidige vereisten voor medewerkers in de kinderopvang. Ongeveer de helft van het personeel heeft op dit moment geen opleiding gevolgd die hen expliciet voorbereidt op de kinderopvang. Het nieuwe decreet legt kwalificatievereisten op voor alle functies in de kinderopvang.'

U begrijpt dat dit voor enige bezorgdheid op de werkvloer zorgt? Wat met al die mensen mét ervaring maar zonder diploma?

Vandeurzen: 'Het is zeker niet de bedoeling om paniek te zaaien op het terrein. De competenties moeten naar omhoog, dat is duidelijk, maar er komen overgangsmaatregelen. Bestaande

Vandeurzen: 'Uit alle studies blijkt dat opleiding en vorming van de kindbegeleiders een grote invloed hebben op de kwaliteit van de opvang.'

voorzieningen krijgen meerdere jaren de tijd om aan de opgelegde kwalificatie- en vormingsvereisten te voldoen. Mensen die al werken in de kinderopvang zullen de kans krijgen om de nodige kwalificaties te verwerven en vorming te volgen via meer dan één traject. Bijscholing is één mogelijkheid, het erkennen van Elders Verworven Competenties (EVC) is een andere. Hoe dan ook zal er in dit beroep naast de instroom uit het reguliere onderwijs ook steeds een instroom zijn van buiten het onderwijs. Daarbij zijn die EVC een belangrijk punt.'

Volgens critici heeft het erkennen van EVC in de buitenschoolse opvang nochtans niet geleid tot de noodzakelijke competentieverhoging van de medewerkers.

Vandeurzen: 'Uit die evaluatie zullen we lessen trekken. EVC moet verder ontworpen worden voor de welzijnssector en we moeten natuurlijk ook niet denken dat we met EVC eender wie kunnen opleiden tot eender wat. Voor elke job en voor elke opleiding moeten de standaarden en de eindpunten duidelijk vastliggen. Hierbij moeten we gebruikmaken van de in de praktijk opgedane ervaring. Maar de toegang tot de kinderopvang beperken voor wie uit de schoolse opleiding komt, lijkt mij niet de beste optie.'

Wat met de basisopleiding kinderopvang? Heel wat specialisten vragen zich luidop af of dat opleidingsniveau nog strookt met de voor de job verwachte competenties. Hoe denkt u daarover?

Vandeurzen: 'Kinderopvang is inderdaad een veeleisende job, met een loodzware verantwoordelijkheid, die flink wat pedagogische en andere competenties en een grote betrokkenheid vraagt. Dat de basisopleiding kinderopvang in Vlaanderen zich situeert op het niveau van zevende jaar beroepsonderwijs, is historisch gegroeid. Op termijn zullen we met Onderwijs moeten bekijken of de opleiding nog matcht met de actuele pedagogische eisen. Dit is iets wat Onderwijs en Welzijn samen moeten opnemen.'

Ondertussen is er de bacheloropleiding 'Pedagogie van het Jonge Kind'. In 2014 studeert de eerste lichting pedagogisch coachen af. Hoe ziet u hun rol?

Vandeurzen: 'Die bachelors in de kinderopvang hebben het geknipte profiel om een pedagogisch ondersteunende rol op zich te nemen. En de nood aan dergelijke ondersteuning is groot, in het bijzonder voor mensen die aan gezinsopvang doen, stellen we vast. Nu is het uiteraard niet de bedoeling dat iedere opvangvoorziening een voltijds pedagogisch coach in dienst neemt. Men kan hiervoor ook externen inschakelen. Een mogelijk model kan zijn dat één pedagogisch coach verbonden is aan verschillende instellingen. Voor onthaalouders kan dit bijvoorbeeld op het niveau van de diensten georganiseerd worden. Anderzijds kunnen de bachelors in de kinderopvang bijvoorbeeld ook ingeschakeld worden bij de draagkrachtscreening.'

Daarmee verwijst u naar het 'attest draagkracht' voor de gezinsopvang? Wat houdt dat precies in?

Vandeurzen: 'Iedere begeleider in de gezinsopvang en opvang aan huis zal een "attest draagkracht" moeten kunnen voorleggen. Dat wordt toegekend na onderzoek door een professio- ➤

‘Het nieuwe decreet moet zorgen voor méér en betere kinderopvang’

nele organisatie. We gaan ervan uit dat niet iedereen in staat is om eenzelfde aantal kinderen op te vangen. Per individu bekijken we hoe groot de draagkracht is en de diensten voor gezinsopvang zullen daarin een belangrijke rol opnemen. Het idee voor het draagkrachtattest komt trouwens uit de praktijk zelf. Uiteraard is het inschatten van iemands draagkracht een gevoelig iets en kan draagkracht variëren in de tijd. Het vastleggen ervan zal dus deskundig en omzichtig moeten gebeuren, het draagkrachtattest moet vooral een indicatie geven voor verdere ondersteuning.’

Enkele pijnlijke incidenten de voorbije maanden hebben ons geleerd dat de controle van de kinderopvang nog beter kan. Zal het nieuwe decreet op dat vlak voor verbetering zorgen?

Vandeuren: ‘Als we één ding geleerd hebben, dan wel dat het in een sector verspreid over zovele duizenden plekken onmogelijk is om de kwaliteitsbewaking te organiseren vanuit één agentschap. De Zorginspectie van de overheid kan nu eenmaal niet op al die plekken tegelijk zijn. Er is nood aan een ander, decentraal model om de kwaliteit op het meest kleinschalige niveau te bewaken, en bovendien liever proactief dan reactief. Dit decreet creëert een kader waarbij ook tussenstructuren bij het toezicht betrokken worden en de organisatoren verantwoordelijkheid krijgen om aan autocontrole te doen. Voor de gezinsopvang kunnen dat de diensten voor onthaalouders zijn, in de zelfstandige sector zouden koepelorganisaties die taak kunnen opnemen. Maar laat het wel duidelijk zijn: de klassieke handhaving en beslissingen over eventuele sluiting, dat blijft de taak van de overheid.’

Er blijft een tekort aan plaatsen in de Vlaamse kinderopvang. Stelt het decreet ook kwantitatieve doelstellingen?

Vandeuren: ‘De Vlaamse overheid blijft sterk investeren in meer plaatsen en beoogt tegen 2016 een aanbod voor minstens de helft van de kinderen jonger dan drie jaar. Vanaf 2020 willen we een plek voor elk gezin met behoefte aan kinderopvang.’

Daarnaast komt er in elke gemeente een centraal loket voor kinderopvang?

Vandeuren: ‘Inderdaad. In elke gemeente moet een “lokaal loket kinderopvang” actief zijn. Zo moeten gezinnen niet meer zelf een heel reeks telefoontjes doen om opvang te vinden. Eén vraag bij het Loket volstaat om antwoord te krijgen op hun vraag naar opvang. We bieden die service aan ouders aan, zij kiezen of ze er gebruik van maken. Gaan ze liever zelf op zoek naar opvang, dan kan dat nog altijd. Wel hopen we met het Loket een aantal drempels weg te nemen, in het bijzonder voor maatschappelijk kwetsbare kinderen. Maar de vrije keuze blijft een belangrijk principe. In de kinderopvang krijgt niemand een plek toegewezen die hij/zij verplicht moet opnemen.’

Tot slot, wanneer treedt het decreet precies in werking?

Vandeuren: ‘De bepalingen in dit decreet worden nu verder geconcretiseerd in uitvoeringsbesluiten. Verwacht wordt dat het decreet ten laatste in 2015 in werking zal treden. Voor de bestaande voorzieningen zullen de nodige (lange) overgangmaatregelen en -termijnen voorzien worden om aan de voorwaarden uit het decreet te voldoen.’ ◀

Meer info

Ga naar: www.kindengezin.be/vernieuwingkinderopvang